

Collegial-Tidende

for

Danmark og Norge.

Med Kongeligt allernaadigt Privilegium.

Nr. 37. Den 11 September 1802.

Trykt i Kjøbenhavn hos Director Johan Frederik Schultze.

Undertegnede ere Redaktører, Forlæggere og Udgivere af
denne Tidende:

Christian Knudsen.
Justitsraad og Deputeret i det
danske Cancellie.

Peter Johan Monrad.
Justitsraad og Departementss
Chef i det danske Cancellie.

Blandede Efterretninger.

Alf den, under 10 Juni d. A., fra Commissionen for Erstatningsfonden til Cancelliet indsendte sædvanlige Indberetning *), for Aaret 1801, erfares angaaende dens Forhandlingers Fremgang, foruden hvad derom allerede er bekendtgjort, Følgende.

Alf de Hjælpemidler, som af Commissionen henses under anden Classe, var efter dens seneste Beretning kun een Rilde, nemlig Stadpengenes Forøgelse, tilbage. Denne har Commissionen for indværende Aar benyttet, og den ved Stadernes Bortforpagtning

paa

*) See Collegial-Tidenden for 1801, S. 662.

paa 1 til 2 Aar budne aarlige Afgift lader, efter Commissionens Beretning formode, at heraf for Fremtiden vil indkomme et betydeligt Overskud over den Summa, som Stadepengene hidtil have udgjort, og som Commissionen fremdeles aarligen lader indbetale til Stadens Kasse.

Angaaende de under 3 Klasse henførte Kilder erfares end videre følgende:

a. Den for det bidstrupske Godes Administration anordnede Commission har tilmældet Commissionen for Erstatningsfonden, at 4,950 Rd. i kongl. Obligationer vilde blive transporterede til denne, og at den halve Kjøbesum for noget af den ved Auction bortsolgte Deel af Hovedgaardens Marker, til Beløb 17,675 Rd., kunde blive overdragen til Erstatningsfonden.

b. Af de Staden tilhørende Grunde uden for dens Porte er i Aaret 1801, ved nye Forpagtning paa 15 Aar, indvundet en Forhøielse i Jordafgiften af 140 Rd. ved det til Slagterlauget fremdeles overladte saakaldte Studenvænge uden for Østerport paa 70 Tdr. Land.

Af disse Stadens Grunde har Commissionen i samme Aar bortsolgt til Eiendom 50,583 □ Alen, af hvilke den nye Indsafstning udgjør ialt 155 Rd. 48 S. istedet for den gamle, som var kun 34 Rd. —
altsaa Forøgelse 121 Rd. 48 S.

Den

Den af disse Grunde hidtil erlagte aarlige Afgift
 var 53 Rd. 48 ß.
 hvorimod Afgiften for Fremtiden er 124 Rd. —
 altsaa Forøgelse 71 Rd. 48 ß.
 foruden hvilke Forøgelser Erstatningsfonden i Kjøbe-
 summerne har havt en Indtægt af 783 Rd. 62 ß.

Som en Følge af Bryggervangens Overdragelse til
 til Eiendom vil efterhaanden ialt blive indbetalt

10,200 Rd.

Underhandlingen med Bognmandslauget angaaende
 Bognmandsvangen er endnu ei tilendebragt.

c. Ved den af Commissionen bestemte Forhvielse i San-
 dets Betaling har Fonden havt et Overskud af 54 Rd.
 81 ß.

d. Udgifterne ved Veivæsenet have for Aaret 1800 været
 5,809 Rd. 8 ß og for Aaret 1801, 5,593 Rd.
 64 Sk., som, tillagte Udgifterne for 1796-1799,
 20,637 Rd. 59 ß., udgjøre 32,040 Rd. 35 ß.
 Indtægten, som er bestemt til
 Veiarbeidet, i samme 6 Aar 30,000 Rd. —
 saa at de øvrige 2,040 Rd. 35 ß.
 ere Forskud paa indeværende Aars Veifond.

e. Omkostningerne ved Raadhusets og Slutteriets Ved-
 ligeholdelse, 13,000 Rd., have i afvigte Aar været
 en Indtægt for Erstatningsfonden.

f. Paa Passivgjelden er i Aaret 1801 afbetalt 5,975 Rd.

saa

saa at der nu ialt er afdraget paa samme 28,128 Rd.
 End videre er udbetalt Renter af den hele resterende
 Gjeldsumma, 288,000 Rd., med 11,520 Rd.,
 hvortil endnu kommer 2,022 Rd. tilbagestaaende og
 af Vedkommende ei affordrede Renter for næstforrige
 Aar. I øvrigt anmærkes det, at, hvad der i det
 foregaaende er anmeldt at være bragt tilveie til For-
 øgelse af Fondens Activa, ved den nu sluttede Han-
 del med Bryggerlauget 10,200 Rd.
 og fra det bidstrupske Gods 4,950 Rd.
 og end videre fra samme
 Gods 17,975 Rd.

22,625 Rd.

ialt 32,825 Rd.

vel ere visse Indtægter, men kunne først i indevæ-
 rende og følgende Aars Regnskaber efterhaanden komme
 til Afdrag paa Gjelden, efter som de virkelig ind-
 betales.

Ved denne Commissionens Indberetning, som har
 været Hs. Majestæt forelagt, har Allerhoisttsamme in-
 tet fundet at erindre.

Efter en til det danske Cancellie indsendt Efter-
 retning om det dalsgaardske Legatum ved Frederichs Ho-
 spital *), har bemældte Hospital, i Følge den af Cre-
 cu.

*) See Collegial-Tidenden for Aaret 1798. S. 283.

cutores Testamenti, under 31 Juli 1801, fluttede og indleverede Skifteact, arvet og modtaget i rentebærende Obligationer, Spec. B. Actier og contant

19,421 Rd. 3 Mk. 14½ Sk.

i Renter, som fulgte med

disse Obligationer . . . 79 — 1 — 12 —

samt en Fordring, efter

en simpel Obligation, som

siden er indkommen, med

Capital og Renter . . . 107 — 3 — 10 —

19,608 — 3 — 4½ —

Af den indkomne Capital

har Hospitalet hævet med

Renter til Aarets Udgang

1801, ialt . . . 21,221 — . — . —

Indtægt 21,829 — 3 — 4½ —

Af denne Indtægt er det fjerde dalsgaardste Legat stiftet, for hvis Fonds Renter nu dagligen 8 fattige Syge nyde der fri Kuur og Pleie.

Legatets Udgifter til den 31 Decbr. 1801 have været:

1) Inventarlæts Anskaffelse, bestaaende af Senge, Sengklæder o. s. v. . . . 965 Rd. 2 Mk. ½ Sk.

2) En Udgift for Skifte-

acten 1 — 2 — . —

3) Sygepleien, Inven-

tariets Bedligneholdelse
m. v. for 5 Personer
dagligt fra 17 Feb. til
31 Dec. 1800, og
for 8 Personer dag-

ligt 1801 . . . 1,342 Rd. 1 Mk. 11 Sk.

Legatets Fond er . 19,369 — . — . —
21,677 — 5 — 11½ —

i Kassen d. 31 Dec.

1801 . . . 151 — 3 — 9 —

svarer til Indtægten 21,829 — 3 — 4½ —

I Aaret 1800 have paa 5 Senge været indtagne
til fri Kuur og Pleie fattige Syge . 37
og i Aaret 1801 paa 8 Senge . . . 84
ialt 121 Personer.

I den Overbeviisning at Mangel paa nyttige Skrif-
ter er den vigtigste Aarsag til den blandt Landalmuen
paa mange Steder endnu herskende Uvidenhed, har Klof-
teren i Ørschougs Præstegjeld, paa Sundmøer i Ver-
gens Stift, Peter Olaus Strømme, til et frit Laane-
bibliothek for Ørschougs Sogns Almue, givet sin af 50
Bind bestaaende lille Bogsamling, som han tilligemed
sin Hustru agter efterhaanden at forøge, i det Haab
at opleve den Glæde, deraf at see nogen Nytte. Bog-
amlingen skal i Givernes Levetid forblive paa deres Bo-
pæl

pæl, Gaarden Hangaas, og bestyres af dem selv, efter den indsendte og af Hs. Majestæt under 9 Juli d. A. confirmerede Plan, og efter deres Død, under Sognepræstens Opsyn, hensættes til den af deres nærmeste Arvinger, der ansees meest skikket til at bestyre samme, og som tillige boer paa et saa bekvemt Sted i Præstegjeldet, at Bogsamlingen kan søges af Almuen, eller, hvis ingen saadanne skulde være, da til en Almuesmand, der baade var villig og duelig dertil.

Med Hensyn til at hæve de Hindringer, som standse Skolevæsenets Fremgang i Kjøbstæderne derved, at Forældre, Børgere eller andre Foresatte, ubekymrede om deres Børns eller Myndlingers Oplysning og Dannelse, lade disse forsømme Skolerne og opvære i Lediggang og Bankundighed, har Cancelliet, under 21 f. M., tilskrevet samtlige Stiftamtmand og Amtmand i Danmark (ligesom forhen under 1 Marts 1800 Amtmanden over Sorø Amt) at de Forældre, Børgere, Huusbønder eller Madmødre i Kjøbstæderne, som ikke tilbørligen holde deres Børn, Myndlinger eller Tyende i Skole, bør disteres en efter Omstændighederne passende Mølet, hvilken dog i intet Tilfælde bør overgaae 3 Rk. for hver Uge, som Børnene findes at have forsomt Skolen.

Efter de fra Høirghederne til Cancelliet indkomne Beretninger om Beløbet af samtlige under Overformynderiene i Danmark og Norge, Proprietairgodserne undtagne, henhørende Umyndiges Midler, var disses Beløb til Aarets Udgang 1801 følgende:

	Rdlr.	Sk.
I Kjøbenhavn	3 657,304	— 92
— den øvrige Deel af Sjælland	679,970	— 84
— Fyens Stift	443,021	— 32
— Lollands	132,171	— 10
— Halborgs	298,281	— 45
— Viborgs	102,136	— 11
— Aarhus	383,416	— 25
— Ribe	594,501	— 51

Altsaa i hele Danmark	6 290,803	— 62
I Aggershuus Stift	1,771,078	— 26
— Christiansands	412,364	— 53
— Bergens	538,322	— 9
— Trondhjems	550,793	— 49

Altsaa i hele Norge 3,272 558 — 41

Og i begge Riger 9,563,362 — 7

Til Cancelliet er indkommet Forespørgsel: "om de Omkostninger, som medgaae til de Synsforretninger,
der

der afholdes ved Fæstegaardes Aflevering, skulde udredes af Stervboets Masse, eller om de ikke bør udredes af Jordbrodden, naar han fordrer Manglerne strax istandsatte, og af den efterlevende Egtesælle, naar denne blot bliver ansvarlig for Mangelernes Istandsættelse, og saaledes alene begjærer Gaard og Besætning symet, for derefter i Boet at gjøre Paastrand om sammes Erstatning i Penge?

Foranlediget heraf har bemældte Collegium, under 28 s. M., tilskrevet samtlige Amtmænd i Danmark: 1) Naar den efterlevende Egtesælle vedbliver Gaardens Besiddelse i Følge Lovens 3 — 13 — 1 og 4. Art., bør Syns- og Taxations-Forretningen bekostes af Stervboet, af hvilket og Fældet (om noget er) bør udredes, og komme den vedblivende Enkemand eller Enke tilgode, som da er pligtig at istandsætte og vedligeholde Gaarden.

Grunden for denne Slutning er, at Gaarden hverken afleveres eller tiltrædes i det omhandlede Tilfælde; thi den Længstlevendes Besiddelse er uafbrudt, og Aarsagen til Synsforretningen er blot denne, at deraf kan sees, hvormegent Boets hele Masse bør udrede i Fæld, efterdi Forringelsen, der er skeet in communione, af det fælles Boe bør tilsvares, og ikke af den Efterlevendes Løb alene.

Men heraf følger ogsaa, at, naar den længstlevende

vende Egteskille, der bliver ved Gaarden, ikke vil paa-
staae nogen Godtgjærelse af Sterboet for Fælden, bli-
ver Syns- og Taxations-Forretningen unødvendig.

2) Afleveres derimod Gaarden til Jorddrotten efter
Bondens Død, og den efterlevende Enke ikke vil ved-
blive Brugen og Besiddelsen af Fæstegaarden, saa er
Jorddrotten pligtig at betale Syns- og Afleverings-
Forretningens Omkostninger, i Følge Forordningen
af 8 Juni 1787 § 8.

I Anledning af en til Cancelliet indkommen An-
søgning om, at en anden Prioritets Panteobligation i
en Gaard, som efter Dom og Execution offentligt er
bortsolgt, uden at den Førsteprioriterede i samme Gaard
er fyldestgjort for sin Fordring, maatte af Pantebogen
udslettes, har bemældte Collegium, under 24 Juni d.
A., tilfrevet Kjøbenhavns Hof- og Stadsret, at baa-
de denne og andre deslige Obligationer i Fremtiden uden
videre kunne udslettes af Pantebogen, da det er en
Følge af Sagens Natur, at, hvor den Førsteprioriterede
ikke, efter lovlig Omgang, kan ssee fyldest for sin For-
dring, der maae de øvrige Panthavere have tabt deres
Ret til Pantet.

I Anledning af et opkommet Spørgsmaal, om
Kjøbenhavns Overformynderie er pligtigt til at modtage
og

og administrere Legater, som ere tillagte myndige eller mindreaarige Personer, naar Dispositionen er clausuleret saaledes: at Legatarius enten aldeles ikke, eller først efter en vis Tids Forløb, bliver Legatet fuldkommen raadig; har Cancelliet, under 7 f. M., tilskrevet Kjøbenhavns Magistrat, at deslige Legater bør henhøre under vedkommende Overformynderies Bestyrelse; thi, naar en Capital legeres til en myndig eller mindreaarig Person, med Vilkaar, at Legatarius enten aldeles ikke, eller først naar han kommer i Myndigheds Tilstand, maa disponere over samme, saa maa Legatarius, endstjøndt han, i andre Tilfælde, kan ansees som Myndig eller Mindreaarig, dog, i Henseende til den ham saaledes legerede Kapital, ansees som Umyndig.

Med de i Foraaret d. A. til Island, Grønland og Færøerne opgangne Skibe blev, efter Forslag af Kommissionen for Sundheds-Politiet i Kjøbenhavn og ved dens Foranstaltning, til disse Lande opsendt Vaccine-Materie, tilligemed en kort trykt Efterretning om dens Anvendelse og Sygdommens Fremgang samt et oplysende illumineret Kobberstik over Vaccinbleggen. I øvrigt er det til Cancelliet indberettet, at Lehnsmænd Seielstad i Gusdal har bestræbt sig for at udbrede Vaccinationen i Christians Amt, hvor han med Vaccine-materien, som han fra Vaccinations-Commissionen havde

er.

erholdt, har indpodet over 100 Børn, de Formuendes for en liden Betaling og de Fattiges for intet.

Den 4 September er det tilladt Frantz Joseph Schöffel, i Kjøbenhavn, at forevise et af ham forfærdiget Bør- eller Kunst-Cabinet, imod at han af Indkomsterne erlægger 10 Procent til Stadens Fattigvæsen, samt underretter Politiet om Tiden og Stedet, hvor Cabinettet skal forevises.

I Anledning af en indkommen og Hs. Majestæt forelagt Beretning fra Biskoppen over Sjælands Stift, om den evangelisk kristelige Psalmebogs Fremgang, hvorved er oplyst, at den, med frit Valg, er indført i 277 Menigheder i Stiftet, har Hs. Majestæt, under 11 Juni d. A., behaget allernaadigst at resolve saaledes: "Vi have med særdeles Velbehag erfaret den kjendelige Fremgang, den nye Psalmebog har havt, og den Nidkjærlighed, med hvilken Biskoppen over Sjælland har heldigen fremmet samme."

Forgivning.

Under 18 Juni d. A. er udfærdiget et Rescript til Biskoppen over Sjælands Stift af følgende Indhold: Da Biskoppen, udi en til Cancelliet indkommen Forestilling, i Anledning af indløbne Klager over Sanges

genes

genes Forkortelse i nogle Menigheder, hvor den evangelist christelige Psalmebog er indført, og med Hensyn til at vedligeholde den nødvendige Orden ved Gudstjenesten, har foreslaaet følgende Bestemmelser til Regel for Sangen ved den offentlige Gudstjeneste i de Menigheder, hvor den nævnte Psalmebog er indført eller herefter indføres, nemlig:

- 1) "at Gudstjenesten hver Gang skulde begynde med den sædvanlige Væn af Chorsdøren, og derpaa synges en Psalme til Indgang, som maa være at vælge imellem Psalmerne fra No. 371 til No. 378.
- 2) at Præsten derefter skulde intonere for Alteret til Høimesse den ene Søn, og Helligdag Psalmen No. 1, den anden Søn, og Helligdag Psalmen No. 3, som derpaa af Menigheden fortsættes indtil Enden.
- 3) at Præsten derpaa maatte messe Collect og Epistel, hvorefter følger den af ham valgte Hovedpsalme, hvilken ei maatte være kortere end 3 Vers i det ringeste; og, hvor intet Orgel findes, til at prælude det første Vers, skulde Sangeren træde frem i Chorsdøren, og forelæse det lydeligen, paa det at Menigheden bekvemmeligere kunde oplede Psalmen.
- 4) at Evangelium, naar fuld Messe holdes, derpaa skulde messes for Alteret, og derefter synges Psalmen No. 235; med sidste Vers af denne Psalme maatte Præsten gaae paa Prædikestoelen,

- 6) men at, naar fuld Messe bortfalder, paa det at Tid kunde levnes efter Prædiken til Catechisation, Communion og ministeriale Forretninger, maatte synges en af Præsten valgt Psalme, som ikke maatte være kortere end 2 Vers, da Sangeren ligeledes fremtræder i Chorsdøren, for at forelæse det første Vers, og med sidste Vers gaaer Prædikanten i Prædikestol.
- 6) at det maae være tilladt, ligesom hidtil paa Høitidsdagene, paa hver Søn- og Helligdag at lade synge fra Prædikestolen 1 eller 2 Vers enten strax, efter at Prædikanten havde forelæst Texten, som skal forklæres, eller og under Prædiken selv, hvor han finder, at denne Sang kan tjene til nyttig Afsværling i hans Foredrag og til Opbyggelse for Tilhørerne; og skulde han da selv oplæse det eller de Vers, som han vilde lade synge, hvorpaa Sangeren med Orgelet, hvor dette findes, istemmer Psalmen, da Tavlerne imidlertid kunne ombæres, i Kjøbstæden af Klokkeren og andre Vedkommende, paa Landet af Sognets anden Skolelærer og Kirkeværgere eller andre gode Mænd, paa det at Sangeren ubehindret kunde styre Sangen i Menigheden.
- 7) at Prædikanten, naar Prædiken er til Ende, skulde, førend han gaaer ned af Prædikestolen, forelæse det første Vers af den Psalme, som da skal synges, hvorpaa

paa følge Kirkeforretningerne, Catechisation, Communion, Varnedaab, Brudevielse med Psalmer, som i Psalmebogen ere dertil anviste; til Slutning maatte synges 1 eller 2 Vers, og hele Tjenesten sluttes med den sædvanlige Bøn i Chorsdøren;

8) men at det i Henseende til Froprædiken og Aftensang samt Onsdags og Fredags Gudstjeneste maatte forblive, som hidtil, dog at Præsten vælger Psalmerne, og lader en Psalme synge i Stedet for Litaniet; og endeligen

9) at Præsten skulde lade de valgte Psalmers Nummere tilkjendegive paa Tavler, ophængte i Kirken, at Degne, Kirkesangere, Skolelærere skulde, efter Præstens Tilfigende, saa betimeligen anbringe Nummerne, at Menigheden ved dens Ankomst i Kirken, strax kunde vide de Psalmer, som skulde assynges, ligesom de og skulde være behjælpelige at oplede Psalmerne for Menigheden;

saa vil Hs. Majestæt have Biskoppen bemyndiget til, i de Menigheder i Sjælands Stift, hvor den ommældte Psalmebog er indført eller herefter indføres, at foreskrive det Fornødne efter foransførte Forslag.

Befordringer og Afgang.

Under det danske Cancellie: Den 10 September er Kjøbmand H. Krenckel, af Stege paa Møen,
mod

meddeelt Bevilling som Strandings-Commissionair i Stege Told-District.

Under det tydske Cancellie: Den 3 Sepbr. er Byeskriveren i Hadersleben, A. C. Lindenhau, confirmeret som valgt Raadmand sammesteds.

Under Generalitetet: Den 3 September er Premierlieutenant H. E. Ebbesen, af Ingenieur-Corpsen, beskikket til Materialskriver ved Frederichsstads Fæstning, og i Anledning af hans Afgang char. Sec. Lieutenant H. J. v. Berlesen forfremmet til virkelig Sec. Lieut. i bemældte Corps; Dessinateur à la suite, Lieutenant v. Caroc, ansat som Dessinateur i Danmark, og Søndrik v. Ramm forundt Sec. Lieutenants Character; Sec. Lieutenant v. Sommer afganget fra Fjeldjæger-Corpsen og beskikket til Regiments-Quartiermester og Auditeur ved det schlesvigske Jæger-Corps; Bei-Condukteuren, Prem. Lieut. v. Selchier forundt Capitains Character af Armeen; S. R. H. Wulow udnævnt til Søndrik ved det 3 jydsk Inf. Regiment, indtil videre uden Anciennitet; Capitain Bagtmester Ludvig afganget fra sin Post ved Rendsborg Fæstning, for at ansættes ved Landeværnet.

Under General-Toldkammeret: Den 27 August er Told- og Consumtions-Kassereren i Grenaa, C. Asferg, i Raade entlediget, og S. Hansen i hans Sted udnævnt til Told- og Consumtions-Kasserer sammesteds.